

ΚΕΡΚΥΡΑ Η ΚΟΡΥΦΩ Η ΣΧΕΡΙΑ, ΠΑΝΤΑ ΟΜΟΡΦΗ

Νοσταλγικές εντυπώσεις απ' το νησί μετά είκοσι χρόνια του Μάνου Τσελίκα

Περάσαμε μεγάλο μέρος της δημιουργικής και οικογενειακή μας ζωής, η γυναίκα μου και εγώ, στο νησί αυτό και το αγαπήσαμε. Η Βάσω δίδασκε τότε (1969-1979) σε διάφορα σχολεία ως καθηγήτρια φιλόλογος και εγώ υπηρετούσα ως υγειονόμος γιατρός στο Κέντρο Κοινωνικής Πολιτικής της Νομαρχίας. Ήταν λοιπόν υποχρέωση προς τους πολλούς φίλους μας και ψυχική ανάγκη να πάμε για μια βδομάδα ξανά στο ωραίο νησί και να συνδέσουμε τα παλιά με το παρόν.

Φθάσαμε με το πλοίο πριν φέξει. Το πρώτο που καταλάβαμε βγαίνοντας στο λιμάνι ήταν ότι το λιμάνι μεγάλωσε πολύ. Ύστερα είδαμε και ότι οι δρόμοι πλάτυναν σημαντικά μέχρι τη Δασιά. Πήγαμε στην πλατεία Σπιανάδα, με το πρώτο φως. Αισθανθήκαμε για άλλη μια φορά τον θαυμασμό που είχαμε αισθανθεί και τον παλιό καιρό. Τι όμορφα που είναι όλα! Να βλέπεις απ' το πάρκο του Καποδίστρια το Ναυτικό Όμιλο, το Παλαιό Φρούριο με τον αρχαιοπρεπή Άγιο Γεώργιο, προχωρώντας να ξαναβρίσκεις την Παναγία τη Μανδρακίνα, το Μποσκέτο, το Φαληράκι, το Ανάκτορο Αγίου Μιχαήλ και Γεωργίου, τα δύο κτήρια του Λιστόν, σήμα κατατεθέν της πόλης... Το γήπεδο, που έπαιζαν οι Κερκυραίοι – μόνοι αυτοί απ' όλους τους Έλληνες – κρίκετ, έχει γίνει πάρκινγκ αυτοκινήτων και πάλι δεν χωράνε όλα, ακόμα και όταν δεν είναι τουριστική εποχή.

Πρώτη διαφορά που διαπιστώνουμε στη σημερινή Κέρκυρα εν σχέσει με την παλιά: Τώρα υπάρχει Δημοτική Πινακοθήκη με σπουδαία έργα Κερκυραίων ζωγράφων, που μεταφέρθηκαν από την Εθνική Πινακοθήκη, όπως οι τέλειες προσωπογραφίες του Γεωργίου Σαμαρτζή, οι υπέροχες υδατογραφίες του Άγγελου Γιαλλινά, έργα του Λ. Κογεβίνα, του Φ. Μάκοτσι, του Σ. Προσαλέντη, του Χαρ. Παχή κ.ά.

Το μεσημέρι πάμε στο καινούργιο ξενοδοχείο που έγινε στο Νησάκι, το Corfu Residence. Άνετο, βολικό, με ωραία θέα στη θάλασσα. Από την αρχή φάνηκε αυτό που διαπιστώσαμε και αργότερα: το προσωπικό σ' αυτή την επιχείρηση έχει καταλάβει την ανάγκη της ευγένειας και του χαμόγελου στις ανθρώπινες σχέσεις, με ιδιαίτερη αξία σε κάθε τουριστική προσπάθεια. Άλλωστε όλοι οι Κερκυραίοι είναι ευγενικοί, εξυπηρετικοί και φιλότεχνοι. (Όταν ζούσαμε εκεί είχαμε διαπιστώσει ότι είναι κατά κανόνα και τοπικιστές και φιλοπερίεργοι).

Όλα τα σημεία της Κέρκυρας έχουν έντονα ιστορικά σημάδια. Αυτό αγάπησε η Βάσω και έγινε ξαφνικά εθελόντρια ξεναγός σ' ένα τόπο που δεν είχε ζήσει προηγουμένως. Η αρχαία πόλη,

αποικία των Κορινθίων, έχει αφήσει ωραιότατα έργα τέχνης, που τα βλέπει κανείς στο ολοένα εμπλουτιζόμενο Αρχαιολογικό Μουσείο, καθώς και πλούσια συλλογή ελληνικών νομισμάτων. Τα λιοντάρια του Αγίου Μάρκου στους τοίχους των Φρουρίων μιλούν για τη μακρά βενετική κατάκτηση. Το Ανάκτορο Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου και η Ιόνιος Ακαδημία σχετίζονται με την –πιο φιλελληνική– αγγλική κυριαρχία. Στο Μον Ρεπό βλέπει κανείς πού παραθέριζε ο Βασιλέας της Ελλάδος με την οικογένειά του το καλοκαίρι. (Τώρα είναι ανοικτό το ωραίο πάρκο για όλους και εμπλουτισμένο με θέατρο και αίθουσα συνεδρίων.) Αν περάσει κανείς στο Γαστούρι και επισκεφθεί το “Αχιλλείο” επικοινωνεί με ένα άλλο κομμάτι της ευρωπαϊκής ιστορίας. Τον Βασιλέα της Γερμανίας Κάιζερ και τη θλιμμένη Αυτοκράτειρα Ελισάβετ (Σίσσυ) που είχε χάσει με τραγικό τρόπο το γιο της. Έντονα είναι πάντα σ' αυτό το θερινό ανάκτορο τα δείγματα της αγάπης και αυτών των ευρωπαίων προς τα κλασικά γράμματα και την ελληνική τέχνη. Εκεί οι εννέα μούσες μαρμάρινες μιλούν για τη φαντασία των Ελλήνων και την εκτίμησή τους στην τέχνη, τη γνώση, την ιστορία. Εκεί το γνωστό άγαλμα, ο *Αχιλλεύς θνήσκων* και η θαυμάσια τοιχογραφία με το άρμα του Αχιλλέα. Εκεί η Ελισάβετ έκανε περιπάτους στο δάσος με το Χρηστομάνο και μετέφραζαν για ψυχαγωγία Όμηρο στα γερμανικά...

Αλλά δεν έχει μόνο εστεμμένους η ιστορία εδώ. Το σπίτι του Καποδίστρια, το σπίτι του Σολωμού και εκείνο του Μάντζαρου, σε μικρή απόσταση μεταξύ τους μιλούν για αληθινά μεγάλους Έλληνες που έζησαν στο νησί. Και οι δρόμοι τιμούν σοφούς, όπως ο Μουστοξύδης, ο Βράιλας-Αρμένης, ο Π. Κωσταντάς, ο Λ. Μαβίλης...

Η στενή επαφή με τη Δύση έφερε και κάποιες επιρροές στην αρχιτεκτονική των σπιτιών, των εκκλησιών (χαρακτηριστικά είναι τα καμπαναριά), της παλιάς Όπερας κλπ. και εμφανή εμπλουτισμό του τοπικού ιδιώματος με ιταλικές λέξεις, χωρίς να μειωθεί κατ' ελάχιστο η ελληνικότητα στο φρόνημα των κατοίκων. (Κάποτε είχαμε παρακολουθήσει ένα θεατρικό σκετς που είχε οργανωθεί μέσα στο δρόμο “για τη διατήρηση της παράδοσης”. Παρατηρήσαμε ότι οι πιο πολλές λέξεις που φώναζαν οι αυτοσχέδιοι ηθοποιοί μεταξύ ενός παραθύρου και του δρόμου ήταν ιταλικές).

Και τότε και τώρα η μουσική παράδοση και η συμμετοχή του λαού σε μουσικές εκδηλώσεις είναι έντονη. Πάντα οι κάτοικοι, και στην πόλη και σε πολλά χωριά, μετείχαν στις φιλαρμονικές, παρακολουθούσαν με κριτικό αντί τις τακτικές συναυλίες

και αγαπούν ακόμα την όπερα. Θυμάμαι τη συγκίνηση των κατοίκων όταν η –μαυρόασπρη τότε– τηλεόραση είχε στο πρόγραμμα μια όπερα. Σιγά σιγά προστέθηκαν στην “Παλιά Φιλαρμονική” και έγχορδα, σχηματίστηκε και μία χορωδία, ώστε η μουσική γεύση και ενημέρωση να είναι πιο ολοκληρωμένη.

Η φύση της Κέρκυρας είναι βέβαια ο άλλος πόλος που έλκει τους πολυάριθμους επισκέπτες το καλοκαίρι. Οι αλληπάλληλοι κόλποι και όρμοι, τα νησάκια, οι πολλές κορυφές των βουνών και των λόφων, που τις έδωσαν και το όνομα *Κορυφώ*, τα παλιά σπίτια, η ποικιλία των δέντρων, εκτός από τις πανταχού παρούσες ελιές, και τα λουλούδια – φυτεμένα και άγρια – κάνουν την Κέρκυρα μοναδική για να γυρίζει κανείς και να κοιτάζει ή να ζωγραφίζει. Φυσικά απαραίτητο είναι το αυτοκίνητο, ιδιόκτητο η νοικιασμένο, γιατί το ΚΤΕΛ ποτέ δεν σκέφτηκε ότι τα λεωφορεία θα μπορούσαν να χρησιμεύουν και στον τουρισμό. Απόδειξη ότι τις Κυριακές, δεν έχει υπεραστικά λεωφορεία!

Και το Πάσχα στην Κέρκυρα έχει τη μοναδικότητά του (με τον εορτασμό όλων των κατοίκων της Πόλεως στην Πλατεία Σπιανάδα), που έχει τόσο εκτιμηθεί, ώστε δεν βρίσκει κανείς την εποχή αυτή ξενοδοχείο και πρέπει να είναι ετοιμασμένος για ουρές στα πλοία, για μεγάλες δυσκολίες στο παρκάρισμα κλπ.

Εμείς πήγαμε άνετα την Τρίτη της Διακαινησίμου στο Μοναστήρι του Παντοκράτορα στον Άγιο Αθανάσιο Αγρού. Προφτάσαμε την αναστάσιμη λειτουργία που γίνεται εκεί, όπως και τις προηγούμενες πασχαλινές μέρες, με κατάνυξη και απλότητα, με τους πολυελαίους να κινούνται κυκλικά και χαρούμενα, (χωρίς ηλεκτρικά καντήλια ούτε λάδι, αλλά με κεριά), με τα παιδιά να έχουν άδεια να χτυπάνε τα σήμαντρα και το τάλαντο όσο θέλουν (αφού είναι Λαμπρή)...

Πολύ αξιοθέατα είναι βέβαια σε κάθε τόπο και τα πρόσωπα. Ιδίως αν πρόκειται π.χ. για τους καλούς φίλους και δασκάλους που ξαναείδαμε εμείς, την καθηγήτρια Δώρα Πετσάλη και το ζεύγος Σπύρο και Χρυσάφενια Καρύδη. Και οι τρεις αισθάνονται ιδιαίτερη χαρά και υπερηφάνεια όταν οι αναρίθμητοι παλιοί μαθητές και μαθητρίες τους τους συναντούν και τους χαιρετάνε με πολύ σεβασμό, γιατί τα χρόνια εκείνα δεν ξεχνούσαν σαν καλοί εκπαιδευτικοί να δώσουν και αγωγή στα σχολεία. Η πρώτη δεν μπορεί να παρηγορηθεί για την απώλεια του καλού και αγαπημένου της συντρόφου της Γιώργου Πετσάλη, που ήταν κι αυτός καλός εκπαιδευτικός, αλλ’ έδωσε μοναδικό παράδειγμα ως συνταξιούχος μεταγράφοντας πάρα πολλά και μεγάλα πανεπιστημιακά βιβλία σε γραφή Μπράιτ. Οι Καρύδηδες μεγάλωσαν τα παιδιά τους σχεδόν συγχρόνως με τα δικά μας και τώρα πόζαραν με καμάρι σε οικογενειακή φωτογραφία, με παιδιά και εγγόνια. Είδαμε επίσης την γιαγιά Κα Ελένη Αργαλιά, άλλοτε διαπλασόπουλο, που νοστάλησε να διαβάσει κάτι για το Δροσίνη (ορίστε, Κα Ελένη, μερικές επετειακές σελίδες στο τεύχος

αυτό!) το γιο της Γιάννη, γιατρό που έχει για χόμπυ να αγοράζει αντικες, την κόρη της Κατίνα και το γαμπρό τους Ματέλλο, που έχουν στολίσει το σπίτι τους με σατιρικά χαρακτηριστικά του Ονορέ Ντωιμέ, τον εγγονό...

Ο στενός φίλος Θανάσης Σκλαβενίτης και η γυναίκα του Ντίνα μάς ξαναέδειξαν το Σιδάρι με τα παράξενα χωμάτινα βράχια του. Κάτι έχει αλλάξει: η γέφυρα στο γνωστό στους τουρίστες canal d’ amour έχει γκρεμιστεί από το κύμα. Ο Θανάσης όμως και η Ντίνα δεν έχουν πάθει τίποτα. Με τη διαφορά ότι οι γιοί τους, τα νήπια με τα οποία κάναμε μπάνιο στη Λίμνη Κορισίων, είναι τώρα προκομμένοι άντρες...

Άντρας είναι και το άλλο πρώην νήπιο, ο ιατρός Στέφανος Νικολούζος, γιος του καλού φίλου και πολύτιμου τότε συνεργάτη στην υγειονομική υπηρεσία Γιάννη Νικολούζου. Ο Γιάννης και η γυναίκα του Νούλα μάς πήγαν στον κόλπο του Αγίου Στεφάνου στην Κασιόπη, όπου άλλοτε δεν κατέβαινε δρόμος. Το λιμανάκι αυτό, όπως και η Κουλούρα, σε αναγκάζουν να σταθείς από ψηλά και να το φωτογραφήσεις.

Από τους άλλους παλιούς συνεργάτες μου οι πιο πολλοί δεν ζουν, καθώς με πληροφόρησε ο φίλος Γιάννης. (Ήταν τότε η εποχή που παλέψαμε όλοι μαζί να μην γίνει η αλματώδης τουριστική ανάπτυξη του νησιού χωρίς παράλληλη εξασφάλιση υγιεινών όρων για τα ξενοδοχεία, τα άλλα καταστήματα και την Πόλη). Όταν λείπει κανείς από κάπου πολύ καιρό αισθάνεται ότι πραγματικά “τα πάντα ρει” και ότι είμαστε όλοι περαστικοί από τον κόσμο αυτό...

Παροδικά είναι όλα τα οικονομικά και επιχειρηματικά επιτεύγματα. Δεν υπάρχει πια ο Σπύρος Μπούας ούτε η άξια γυναίκα του ούτε ο γιος τους Δημήτρης. Δεν υπάρχει τίποτα από τη μεγάλη επιχείρηση που είχαν δημιουργήσει απ’ το μηδέν μέσα σε λίγα χρόνια: τέσσερα ξενοδοχεία, ένα εστιατόριο, δέκα τουριστικά λεωφορεία και το “Χωριό” που περιείχε απομιμήσεις των παλιών κερκυραϊκών καταστημάτων, λαογραφικό μουσείο, ψησταριά... Και πού είναι οι νέοι τουρίστες που ξεχειλίζουν στο Καμπιγκ της Δασιάς; Ευτυχώς είναι εκεί ο Γεράσιμος Περούλης και η γυναίκα του και μπορέσαμε να τους δούμε. Η αγάπη τους μένει πάντα... Μιλώντας για πρόσωπα, θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθώ στο μακαριστό επίσκοπο Κερκύρας Πολύκαρπο (Βαγενά), που είναι θαμμένος στη παλιά Μονή Πλατυτέρας, μαζί με τον Καποδίστρια και άλλα ιστορικά πρόσωπα. Είναι εκείνος που ίδρυσε το Προσκύνημα του Αγίου Σπυρίδωνα ως νομικό πρόσωπο, το οποίο αποδίδει πια το άφθαρτο σκήνωμα του Αγίου και το ναό σε όλους τους πιστούς καταργώντας παλιά προνόμια. Εκείνος που αγόρασε κτήμα, βρήκε νερό (δια της πίστεως) και ίδρυσε τις παιδικές κατασκηνώσεις της Μητροπόλεως, όπου και τα δικά μας παιδιά μπόρεσαν να χαρούν τη φύση και την παρέα των άλλων παιδιών με αγάπη μεταξύ τους και χωρίς να βγάζουν το Θεό έξω από τη μάντρα της κατασκηνωσης (και της ζωής τους αργότερα).